

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
SECȚIA A PATRA

Hotărârea
din 15 martie 2016
În Cauza M.G.C. împotriva României
(Cererea nr. 61495/11)
Strasbourg
definitivă la 15/06/2016

Hotărârea a rămas definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În Cauza M.G.C. împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din András Sajó, președinte, Vincent A. De Gaetano, Boštjan M. Zupančič, Nona Tsotsoria, Egidijus Kūris, Iulia Antoanella Motoc, Gabriele Kucsko-Stadlmayer, judecători, și Françoise Elens-Passos, grefier de secție,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 2 februarie 2016,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 61495/11, îndreptată împotriva României, prin care un resortisant român, doamna M. G. C. („reclamanta”), a sesizat Curtea la 21 septembrie 2011, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamanta a fost reprezentată de doamna A. Laza, avocat în Deva. Guvernul român (*Guvernul*) a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna C. Brumar, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamanta a susținut, în special, că autoritățile române și-au încălcat obligațiile pozitive de a o proteja împotriva tratamentelor inumane și degradante și de a-i proteja dreptul la respectarea vieții sale private, așa cum sunt garantate prin art. 3 și art. 8 din Convenție.

4. La 11 iulie 2013, cererea a fost comunicată Guvernului și s-a luat decizia de a autoriza păstrarea anonimatului reclamantei, conform art. 47 § 4 din Regulamentul Curții.

ÎN FAPT

Article I.

Article II.

I. Circumstanțele cauzei

5. Reclamanta s-a născut în 1997 și locuiește în Deva.

Section II.01

Section II.02A. Pretinsa agresiune sexuală asupra reclamantei

6. La momentul faptelor, reclamanta avea 11 ani și locuia împreună cu familia într-un sat mic; obișnuia să meargă să se joace cu două fete ale unei familii învecinate acasă la acestea. Fetele, F.C.B. și M.S.B., aveau aproximativ aceeași vârstă ca reclamanta. Familia vecină (familia B.) avea 10 copii și îl găzduia pe J.V., în vârstă de 52 de ani și rudă cu ei, care era șomer și locuia în grajdul gol al familiei.

7. Potrivit declarației făcute ulterior de reclamantă la poliție, în august 2008 și în decembrie 2008, J.V. a luat-o cu forța pe când se juca cu prietenele ei în casa vecinilor, a dus-o într-o încăpere goală din casă sau în hambar și a violat-o, ținând-o imobilizată și ținându-i gura acoperită cu mâna ca să nu poată țipa. Reclamanta a mai declarat la poliție că în perioada august 2008 - februarie 2009 a mai fost violată, în împrejurări similare, de patru dintre băieții vecinilor și de prietenul lor G.I.

8. La 10 martie 2009, mama reclamantei a observat că aceasta nu mai are menstruație și a

discutat cu ea. Aceasta i-a spus mamei sale că a fost agresată sexual de J.V. și ceilalți băieți. A mai spus că i-a fost rușine să vorbească despre cele întâmplate și că i-a fost teamă să le spună părinților mai devreme deoarece J.V. a amenințat-o că o bate dacă spune cuiva.

9. În urma agresiunii sexuale, reclamanta a rămas însărcinată și, cu consimțământul părinților, a făcut întrerupere de sarcină.

Section II.03

Section II.04 B. Urmărirea penală și procesul

10. La 10 martie 2009, părinții reclamantei au formulat la poliția locală o plângere împotriva presupușilor făptuitori; s-a început urmărirea penală față de J.V. și cei patru frați F.B., A.B., G.B. și P.B. Nu s-a început urmărirea penală față de G.I., care nu împlinise vârsta de 14 ani și astfel nu răspundea penal.

11. În aceeași zi, cei cinci suspecti au fost chemați la secția de poliție pentru audieri. F.B. a declarat că, în data de 22 decembrie 2008, pe când reclamanta era în vizită la prietene, i-a zis acesteia să facă sex cu el și aceasta a acceptat. P.B. a declarat că J.V. este acela care l-a îndemnat insistent să facă sex cu reclamanta.

12. În raportul de expertiză medico-legală din 11 martie 2009 s-a constatat că nu existau urme de violență pe corpul reclamantei.

13. În timpul cercetărilor, J.V. a declarat că reclamanta l-a provocat să facă sex cu ea deoarece era mereu îmbrăcată sumar. Acesta a mai declarat că reclamanta este cea care a venit la el și i-a spus prima dată să facă sex, în august sau septembrie 2008. Acesta a susținut că reclamanta i-a spus că mai făcuse sex, cu băieții din familia B.

14. Reclamanta a declarat la poliție că a fost constrânsă de J.V. să facă sex în diverse situații, susținând că acesta a amenințat-o cu bătaia dacă spune cuiva. Și ceilalți băieți au constrâns-o să facă sex, spunându-i că J.V. este cel care le-a spus ce să facă.

15. La 22 aprilie 2009, Poliția Municipiului Deva a trimis dosarul la Parchetul de pe lângă Tribunalul Hunedoara pentru continuarea urmăririi penale pentru viol. Ofițerul de poliție judiciară care a formulat solicitarea a precizat că, chiar dacă declarațiile făptuitorilor ar fi acceptate ca adevărate, vârsta victimei (11 ani la data primului act sexual) făcea imposibilă existența consimțământului legal valabil deoarece aceasta nu putea să-și exprime liber voința.

16. La 7 iulie 2009, la solicitarea Inspectoratului de Poliție Județean Hunedoara, Serviciul Județean de Medicină Legală Hunedoara a întocmit o expertiză medico-legală psihiatrică în privința reclamantei. În raport s-a reținut că reclamanta suferea de stres posttraumatic și se preciza:

„Referitor la circumstanțele specifice în care au fost săvârșite faptele penale, minora vorbește rușinată despre cele întâmplate. Aceasta are amintiri vii legate de evenimente. [...] Declară că nu a spus nimănui mai repede despre incidente deoarece se temea pentru siguranța ei și a membrilor familiei ei.”

Raportul a concluzionat că reclamanta avea dificultăți la anticiparea consecințelor acțiunilor ei și insuficient discernământ ca urmare a vârstei ei.

17. F.B. a declarat în fața procurorului că a făcut sex cu reclamanta o singură dată, pe 22 decembrie 2008. A.B. a declarat că a făcut sex cu reclamanta în toamna anului 2008. G.B. a declarat că a făcut sex cu reclamanta o dată în aprilie și apoi în octombrie 2008. P.B. a declarat că a făcut sex cu reclamanta o dată, în toamna anului 2008. Reclamanta i-a cerut să facă sex cu ea, iar când el a refuzat-o – fiindcă nu mai făcuse – ea a fost cea care s-a dezbrăcat și s-a suit pe el. Acesta a mai declarat că a folosit un prezervativ pe care l-a avut în buzunar. Toți au declarat că reclamanta a fost cea care a avut inițiativa de fiecare dată și că asta s-a întâmplat deoarece avea o atitudine provocatoare, fiind îmbrăcată sumar mai tot timpul. Fiecare dintre frați a declarat că reclamanta i-a spus că mai făcuse sex, fie cu alt frate, fie cu J.V.

18. La audierile din timpul cercetărilor, F.C.B. și M.S.B. au declarat că reclamanta le-a spus că avea relații intime cu J.V. și că nu l-au văzut niciodată pe acesta luând-o cu forța pe reclamantă în timp ce se jucau. Acestea au mai declarat că reclamanta venea frecvent la ele acasă îmbrăcată sumar și că frații lor C.B. și A.B. le-au spus că reclamanta i-a provocat și „a sărit pe ei”.

19. La 10 decembrie 2009, Parchetul de pe lângă Tribunalul Hunedoara a dispus, prin rechizitoriu, trimiterea în judecată a lui J.V. pentru săvârșirea infracțiunii de act sexual cu un minor în mod repetat. F.B., A.B., G.B. și P.B. au primit amenzi administrative pentru infracțiunea respectivă. Din declarațiile făptuitorilor și ale celor două surori, procurorul a reținut ca dovedit faptul că reclamanta s-a prezentat îmbrăcată sumar la casa vecinilor și a avut o relație sexuală cu J.V. Prin urmare, procurorul a concluzionat că, în conformitate cu înscrisurile aflate la dosarul cauzei, nu s-a dovedit dincolo de orice îndoială că reclamanta nu a consimțit la actele sexuale.

20. Plângerea reclamantei împotriva rezoluției procurorului cu privire la cei patru frați și G.I. a fost respinsă de procurorul ierarhic superior și ulterior de instanțe.

21. La 20 aprilie 2010, Judecătoria Deva l-a condamnat pe J.V. la 3 ani de închisoare pentru

săvârșirea infracțiunii de act sexual cu un minor. Reclamantei i-a fost acordată suma de 10 000 lei (RON) cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral [aproximativ 2 000 euro (EUR)].

22. În cursul procesului, avocatul reclamantei a solicitat condamnarea făptuitorului pentru viol. A fost depusă la dosar copia unei hotărâri a Curții de Apel Bacău din 10 noiembrie 2009, în care s-a stabilit că o fată în vârstă de 10 ani și 8 luni nu era capabilă să înțeleagă suficient de bine actul sexual și să-și exprime consimțământul în acest sens.

23. Reclamanta a declarat în instanță că J.V. a constrâns-o să facă sex cu el și a amenințat-o cu bătaia dacă spune cuiva. Aceasta se temea de el deoarece putea deveni violent când era beat. Ceilalți băieți au amenințat-o, de asemenea, cu bătaia, iar A.B. a amenințat-o o dată cu un cuțit.

24. Deliberând, după ce a ascultat declarațiile lui J.V. și ale martorelor F.C.B. și M.S.B., Judecătoria Deva a constatat, mai întâi, că certificatul medico-legal a consemnat că nu existau urme de violență pe corpul reclamantei. Instanța a mai constatat că, din declarațiile lui J.V. și ale celorlalți făptuitori netrimși în judecată de către procuror, reieșea că reclamanta a fost cea care a avut întotdeauna inițiativa actelor sexuale și avea obiceiul să îi provoace pe J.V. și ceilalți băieți ca să facă sex cu ea. În ceea ce privește conținutul declarațiilor sus-menționate, instanța a considerat „relevant” faptul că reclamanta se îmbrăca sumar și că, chiar și în urma presupuselor agresiuni sexuale suferite, a continuat să meargă la joacă la prietenele ei. Instanța a considerat că:

„Dacă actul sexual ar fi avut loc prin prin constrângerea victimei sau profitând de imposibilitatea ei de a se apăra ori de a-și exprima voința, este evident că aceasta nu ar fi continuat obiceiul anterior [să meargă să se joace cu fetele vecinilor]”.

25. Reclamanta, reprezentată prin avocat, a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoria Deva, solicitând condamnarea lui J.V. pentru viol și majorarea cuantumului despăgubirii acordate cu titlu de prejudiciu moral la 50 000 RON. Reprezentantul reclamantei a argumentat că soluția primei instanțe nu a fost imparțială deoarece s-a bazat exclusiv pe declarația inculpatului și pe declarațiile celorlalți făptuitori și ale celor două martore – toți fiind înrudiți cu inculpatul. Mai mult, întrucât vârsta minimă de consimțământ la actul sexual a fost stabilită prin lege la 15 ani, reclamanta – care avea doar 11 ani în momentul incidentelor – nu putea să-și dea consimțământul legal, astfel încât agresiunea sexuală săvârșită asupra sa nu putea fi considerată decât viol. În plus, reprezentantul reclamantei s-a plâns că prima instanță nu a luat în considerare expertiza medico-legală psihiatrică din 7 iulie 2009, care a declarat că victima nu avea posibilitatea de a-și exprima consimțământul legal și suferea de stres posttraumatic.

26. Tribunalul Hunedoara a admis apelul reclamantei, reținând următoarele:

„Conform prevederilor art. 197 C. pen., infracțiunea de viol este «Actul sexual, de orice natură, cu o persoană [...] profitând de imposibilitatea ei de a se apăra **ori de a-și exprima voința** [subliniere în original] [...]».

La data la care inculpatul a avut actul sexual cu victima, aceasta avea vârsta de 11 ani. În legislația României, există o prezumție absolută că orice persoană care nu a împlinit 14 ani nu are deloc capacitate de exercițiu. Prin urmare, până la împlinirea vârstei de 14 ani, minorul nu-și poate da consimțământul legal, fiind în imposibilitatea de a-și exprima voința în mod valabil [...]».

27. Luând în considerare aceste argumente, la 4 noiembrie 2010 Tribunalul Hunedoara l-a condamnat pe J.V. la 4 ani de închisoare pentru viol. Instanța a aplicat o pedeapsă mai mică decât minimul prevăzut de lege pentru infracțiunea de viol asupra unei persoane care nu a împlinit vârsta de 15 ani, reținând circumstanțe atenuante constând în buna conduită a pârâtului anterior săvârșirii infracțiunii pentru care era judecat. Instanța a mai reținut că nu era necesară majorarea cuantumului despăgubirii cu titlu de prejudiciu moral acordate de prima instanță.

28. Reprezentantul reclamantei a declarat recurs împotriva hotărârii din 4 noiembrie 2010, solicitând majorarea cuantumului despăgubirii pentru prejudiciul moral și impunerea unei pedepse mai aspre. J.V. a atacat, la rândul său, hotărârea, solicitând o condamnare pentru infracțiunea pe care a recunoscut-o, și anume act sexual cu un minor.

29. La data de 21 martie 2011, Curtea de Apel Alba Iulia a admis recursul declarat de J.V. și a menținut hotărârea Judecătoria Deva din 20 aprilie 2010. Curtea de Apel Alba Iulia și-a bazat verdictul pe declarațiile date de J.V., F.C.B. și M.S.B., precum și pe relatarea evenimentelor făcută de ceilalți făptuitori. Pe baza acestor mărturii și a faptului că victima nu le-a spus părinților ei despre presupusul abuz, instanța a ajuns la concluzia că actele sexuale au fost întotdeauna inițiate de reclamantă și a respins teoria conform căreia victima ar fi fost în imposibilitatea de a-și exprima voința. Constatările expertizei medico-legale psihiatrice din 7 iulie 2009 nu au fost menționate sau dezbătute în niciun fel de instanță.

Curtea de apel a explicat următoarele:

„Curtea consideră că infracțiunea de viol este comisă prin constrângere – fizică sau morală – sau profitând de imposibilitatea victimei de a-și exprima voința, mai precis violul este un act sexual comis fără consimțământ. Pe de altă parte, infracțiunea de act sexual cu un minor, astfel cum este prevăzută la

art. 198 C. pen., înseamnă un act sexual cu minorul care nu a împlinit vârsta de 15 ani, dar cu consimțământul acestuia. [...]

„Prezumția lipsei discernământului se aplică numai minorilor care nu au împlinit vârsta de 14 ani și au săvârșit o infracțiune, dar în ceea ce privește infracțiunea prevăzută de art. 198 C. pen., minorul [reclamantul] este victimă și nu făptuitor.”

Article III. II. Dreptul și practica interne relevante

Section III.01

Section III.02

A. Dispoziții legale interne relevante

30. Articolele relevante din Codul penal în vigoare la momentul faptelor prevedeau următoarele:

Art. 99

Limitele răspunderii penale

„(1) Minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu răspunde penal.”

Art. 197

Violul

„(1) Actul sexual, de orice natură, cu o persoană de sex diferit sau de același sex, prin constrângerea acesteia sau profitând de imposibilitatea ei de a se apăra ori de a-și exprima voința, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi. [...]

(3) Pedepsa este închisoarea de la 10 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi, dacă victima nu a împlinit vârsta de 15 ani, [...] [...]

Art. 198

Actul sexual cu un minor

„(1) Actul sexual, de orice natură, cu o persoană de sex diferit sau de același sex care nu a împlinit vârsta de 15 ani se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi.”

31. Dispozițiile relevante din Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice prevăd următoarele:

Art. 5

„(3) Capacitatea de exercițiu este capacitatea persoanei de a-și exercita drepturile și de a-și asuma obligații [...]”

Art. 11

„(1) Nu au capacitate de exercițiu:

a) minorul care nu a împlinit vârsta de patrusprezece ani;”

Section III.03

Section III.04

B. Exemple de jurisprudență internă invocate de Guvern

32. Guvernul a prezentat un număr mare de hotărâri pentru a ilustra practica instanțelor judecătorești naționale în materia infracțiunii de act sexual cu un minor, după cum urmează:

33. Douăsprezece hotărâri judecătorești interne (pronunțate între 2009 și 2013) urmează abordarea conform căreia capacitatea de a-și exprima consimțământul valabil din partea unei victime a agresiunii sexuale care este minoră se determină în conformitate cu circumstanțele particulare ale fiecărei cauze în parte. În majoritatea acestor cauze, s-a considerat că victimele – cu vârste cuprinse între 11 și 14 ani – au consimțit la actele sexuale cu bărbați mai în vârstă – inclusiv sex anal și oral – în baza unor elemente precum faptul că nu le-au spus nimic părinților, nu au țipat după ajutor ori au fost de acord să însoțească făptuitorii în diversele locuri în care au avut loc actele. În unele cauze, discrepanțele dintre declarațiile date de victime în diferite faze ale procedurii au fost, de asemenea, considerate ca fiind un element ce dovedește consimțământul lor. În cele două hotărâri mai recente, instanțele au dispus expertize psihiatrice privind răspunsurile la întrebări specifice formulate în prealabil de către judecători, în vederea evaluării capacității victimei de a-și exprima consimțământul valabil la actul sexual.

34. În 4 hotărâri interne (pronunțate în 2012 și 2013), instanțele au subliniat faptul că victimele cu vârste de 6, 8, 9 și 12 ani nu și-au putut exprima consimțământul valabil la actul sexual din cauza vârstei fragede și i-au condamnat pe făptuitorii pentru viol. De exemplu, în cazul unei fetițe în vârstă de 12 ani, violată de unchiul ei, Tribunalul Olt a declarat: „Chiar și în ipoteza că victima [...] ar fi fost de acord cu actele sexuale, consimțământul ei nu era valabil din cauza vârstei sale fragede [...]”.

35. Celelalte 16 hotărâri prezentate de Guvern aveau ca obiect condamnări pentru viol în cauze în care făptuitorii au folosit violența fizică (în 10 cauze, victimele au fost lovite sau amenințate cu cuțitul la gât) ori au amenințat victimele (în 6 cauze au existat amenințări că acestea vor fi omorâte sau că părinților lor li se va spune că victimele ar fi fost de acord să facă sex cu făptuitorii). În 4 dintre aceste cauze, vârsta fragedă a victimelor (între 11 și 14 ani) a fost un element suplimentar luat în considerare

de judecatori la stabilirea lipsei consimțământului valabil cu privire la actele sexuale. În doar 5 cauze instanțele au solicitat evaluări medico-legale sau neuro-psihiatrice ale victimelor.

Section III.05 C. Exemple de jurisprudență internă invocate de reclamantă

36. Reclamanta a prezentat trei hotărâri interne pronunțate în cauze în care victimele aveau vârste cuprinse între 10 și 14 ani și în care făptuitorii au fost condamnați pentru viol. În aceste cauze, instanțele și-au bazat deciziile pe rapoartele de expertiză, cum ar fi evaluările psihologice și rapoartele serviciilor sociale, precum și pe declarațiile persoanelor implicate și ale martorilor. Într-o hotărâre pronunțată de Curtea de Apel Târgu Mureș s-a reținut că „în plus, nu trebuie trecut cu vederea faptul că [victima] avea 12 ani, vârstă la care nu putea înțelege în mod obiectiv ce urma să i se întâmple și, în aceste condiții, nu se poate considera că aceasta a consimțit să facă sex cu inculpatul [...]”.

Section III.06

Section III.07 D. Rapoarte ale organizațiilor neguvernamentale

37. În mai 2015, organizația neguvernamentală română *Centrul de Resurse Juridice* a publicat un raport privind situația copiilor în sistemul de justiție românesc („Justiția în interesul copilului - perspective și experiențe ale specialiștilor din România, 2012”). Raportul a fost întocmit pe bază de cercetări și interviuri realizate în 2013 și 2014 cu persoane care lucrează în sistemul judiciar și a ajuns la concluzia că drepturile copilului nu sunt protejate în mod adecvat în cadrul sistemului respectiv din România. Raportul a declarat că deseori copiii sunt supuși revictimizării și sunt confrunțați cu făptuitorii, nu li se oferă consiliere psihologică, iar vulnerabilitățile și particularitățile lor nu sunt luate în considerare. De asemenea, au fost raportate cazuri de umilire a victimelor adolescente și atitudini ofensatoare față de acestea în timpul audierilor. În acest sens, raportul cita: „Numeroși specialiști din serviciile sociale au sesizat cazuri în care victimele adolescente ale traficului sau violenței sexuale au fost tratate într-o manieră umilitoare și agresivă de procurori, de angajații institutelor de medicină legală sau în instanță”. În raport s-a mai sugerat că unii dintre judecătorii din completele de la instanțele pentru minori nu ar fi avut în mod necesar o pregătire specială privind modul în care să se ocupe de cauzele cu copii.

De asemenea, raportul a subliniat următoarele:

„Majoritatea intervievaților s-au plâns de faptul că prevederile legale nu sunt îndeajuns de puternice, lăsând protecția copilului la decizia magistratului, în loc să stipuleze proceduri obligatorii care să fie urmate. Cercetarea arată rezultatul îngrijorător că nici măcar reglementările existente nu sunt respectate în totalitate. Astfel, au fost descrise situații în care copilului victimă sau martor i s-a cerut să răspundă la întrebările adresate direct și uneori umilitoare ale avocaților făptuitorului sau chiar ale făptuitorului, în ciuda faptului că întrebările acestora ar fi trebuit adresate prin intermediul judecătorului. Nu e surprinzător în aceste circumstanțe faptul că unii copii își schimbă declarațiile inițiale sau chiar că refuză să ia parte la proceduri (nemaiprezentându-se la audierile ulterioare sau dispărând).”

Article IV.

Article V. III. Documente internaționale relevante

Section V.01

Section V.02 A. Documente ale Consiliului Europei

38. Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale obligă semnatarii acesteia să ia măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru a împiedica toate formele de exploatare sexuală și abuzuri sexuale la adresa copiilor. Convenția a intrat în vigoare la 1 iulie 2010. România a ratificat Convenția la 28 iunie 2013. Pasajele relevante din „Capitolul VI - Dreptul penal material” prevăd următoarele:

ARTICOLUL 18 – Abuzuri sexuale

„1. Fiecare parte va lua măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru a se asigura de incriminarea următoarelor fapte comise cu intenție:

a) activități sexuale cu un copil care, potrivit prevederilor în vigoare ale dreptului național, nu a împlinit vârsta legală pentru viața sexuală;

b) activități sexuale cu un copil dacă: - se folosesc constrângerea, forța ori amenințările; sau- se abuzează de o poziție recunoscută ca fiind de încredere, de autoritate sau de influență asupra copilului, inclusiv în cadrul familiei; sau- se abuzează de o situație de vulnerabilitate deosebită a copilului, mai ales datorită unui handicap psihic sau fizic ori datorită unei situații de dependență.

2. În scopul aplicării paragrafului 1, fiecare parte va decide vârsta până la care este interzisă desfășurarea de activități sexuale cu un copil.

3. Prevederile paragrafului 1 lit. a) nu se aplică activităților sexuale consimțite între minori.”

39. Raportul explicativ la Convenția pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a

abuzurilor sexuale, de care Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a luat act în data de 12 iulie 2007, cuprinde următoarele pasaje relevante:

„3. [...] Este de asemenea recunoscut faptul că de obicei copiii au mari dificultăți în a spune cuiva că au fost abuzați sexual deoarece de foarte multe ori aceștia sunt agresați de o persoană din cerul lor social sau de familie apropiat sau pentru că sunt amenințați. [...]”

7. Respectarea CDC [Convenția ONU cu privire la drepturile copilului] și a protocoalelor sale este supravegheată de Comitetul pentru Drepturile Copilului, care a ajuns la concluzia că copiii din Europa nu sunt protejați suficient împotriva exploatării și a abuzurilor sexuale. În special, Comitetul subliniază lipsa, la nivel național, a legislației penale exhaustive în acest domeniu, în statele părți [...]”

40. În data de 5 mai 2011, Consiliul Europei a adoptat Convenția privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, care a intrat în vigoare la 1 august 2014. Convenția a fost semnată de România la 27 iunie 2014, dar nu a fost ratificată încă. Pasajele relevante din Convenție prevăd următoarele:

Articolul 36 - Violența sexuală, inclusiv violul

„1. Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a se asigura că sunt incriminate următoarele comportamente intenționate:

- a) angajarea într-o penetrație vaginală, anală sau orală de natură sexuală neconsimțită a corpului unei alte persoane cu orice parte corporală sau obiect;
- b) angajarea în alte acte neconsimțite de natură sexuală cu o persoană;
- c) determinarea unei alte persoane să se angajeze în acte neconsimțite de natură sexuală cu un terț.

2. Consimțământul trebuie dat voluntar, ca rezultat al liberului arbitru al persoanei, evaluat în contextul circumstanțelor înconjurătoare. [...]”

Articolul 49 – Obligații generale

„1. Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a asigura faptul că investigațiile și procedurile judiciare în legătură cu toate formele de violență acoperite de sfera de aplicare a prezentei Convenții sunt desfășurate fără întârzieri nejustificate, luând în considerare drepturile victimei pe parcursul tuturor etapelor procedurilor penale.

2. Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare, în conformitate cu principiile fundamentale ale drepturilor omului și având în vedere înțelegerea dimensiunii de gen a violenței, pentru a asigura investigarea eficientă și urmărirea judiciară a infracțiunilor stabilite în conformitate cu prezenta Convenție.”

Articolul 54 – Investigații și dovezi

„Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a asigura faptul că, în orice proceduri civile sau penale, dovezile referitoare la istoricul sexual și la conduita sexuală al/a victimei vor fi permise doar atunci când sunt relevante și necesare.”

Articolul 56 – Măsuri de protecție

„2. Unui copil victimă sau unui copil martor al violenței împotriva femeilor și al violenței domestice trebuie să îi fie oferite, dacă este cazul, măsuri de protecție speciale, luând în considerare cele mai bune interese ale copilului.”

41. Orientările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind justiția în interesul copilului, adoptate la 17 noiembrie 2010, prevăd următoarele:

„1. Statele membre ar trebui să garanteze punerea în aplicare eficientă a dreptului copiilor de a li se lua în considerare interesele superioare ca primă prioritate în toate chestiunile care îi vizează în mod direct sau indirect. [...]”

17. Ar trebui stabilit un cadru comun de evaluare pentru specialiștii care lucrează cu copiii sau în interesul acestora (cum ar fi avocați, psihologi, medici, polițiști, funcționari ai serviciului de imigrare, asistenți sociali și mediatori) în procedurile sau acțiunile care vizează în mod direct sau indirect copiii, cu scopul de a furniza sprijinul necesar persoanelor care iau decizii, permițând procedurilor sau acțiunilor în cauză să deservească, în cea mai bună manieră cu putință, interesele copilului într-o anumită situație.”

42. Recomandarea Rec(2002)5 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei referitoare la protecția femeilor împotriva violenței invită guvernele statelor membre să adopte și să aplice, în lumina circumstanțelor și preferințelor naționale, o serie de măsuri pentru combaterea violenței împotriva femeilor. În anexa la recomandare, la pct. 35, se prevede că, în materie penală, statele membre trebuie, printre altele:

„– să penalizeze orice act cu caracter sexual comis asupra unei persoane care nu a consimțit, chiar dacă aceasta nu arată semne de rezistență; [...]”

– să penalizeze orice abuz de autoritate din partea autorului, mai ales dacă este vorba de un adult ce

abuzează de poziția sa vis-a vis de un copil.”

Section V.03

Section V.04 B. Alte documente europene

43. Directiva 2011/93/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile prevede următoarele în preambul:

„(6) Infracțiunile grave precum exploatarea sexuală a copiilor și pornografia infantilă necesită o abordare cuprinzătoare care să includă urmărirea penală a infractorilor, protecția copiilor victime, precum și prevenirea fenomenului. Interesul superior al copilului trebuie să constituie elementul de bază în derularea oricăror măsuri de combatere a acestor infracțiuni în conformitate cu Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene și cu Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului. [...]”

Directiva prevede, la art. 20 alin. (3) lit. c), că audierile copilului victimă sunt efectuate de către sau cu ajutorul unor specialiști care au beneficiat de formare profesională în acest scop.

44. O prezentare detaliată a dispozițiilor legale și a practicii relevante, referitoare la noțiunea de consimțământ în contextul infracțiunii de viol, poate fi găsită în cauza *M.C. împotriva Bulgariei* (nr. 39272/98, pct. 88-100, 4 martie 2004).

Section V.05 C. Documente ale Organizației Națiunilor Unite

45. Convenția cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989, are forță obligatorie conform dreptului internațional în toate statele părți, inclusiv în toate statele membre ale Consiliului Europei. Convenția a fost ratificată de România la 28 septembrie 1990. Articolele relevante prevăd:

Articolul 19

„1. Statele părți vor lua toate măsurile legislative, administrative, sociale și educative corespunzătoare, în vederea protejării copilului împotriva oricăror forme de violență, vătămare sau abuz, fizic sau mental, de abandon sau neglijență, de rele tratamente sau de exploatare, inclusiv abuz sexual, în timpul cât se află în îngrijirea părinților sau a unuia dintre ei, a reprezentantului ori reprezentanților legali sau a oricărei persoane căreia i-a fost încredințat.

2. Aceste măsuri de protecție vor cuprinde, după caz, proceduri eficiente pentru stabilirea de programe sociale care să asigure sprijinul necesar copilului și celor cărora le-a fost încredințat, precum și pentru instituirea altor forme de prevenire și pentru identificarea, denunțarea, acționarea în instanță, anchetarea, tratarea și urmărirea cazurilor de rele tratamente aplicate copilului, descrise mai sus, și, dacă este necesar, a procedurilor de implicare judiciară.”

Articolul 34

„Statele părți se angajează să protejeze copilul contra oricărei forme de exploatare sexuală și de violență sexuală. În acest scop statele vor lua, în special, toate măsurile corespunzătoare pe plan național, bilateral și multilateral, pentru a împiedica:

- a) incitarea sau constrângerea copiilor să se dedea la activități sexuale ilegale;
- b) exploatarea copiilor în scopul prostituției sau al altor practici sexuale ilegale; [...]

46. Comitetul Organizației Națiunilor Unite pentru Drepturile Copilului, în Comentariul general nr. 13 (2011) cu privire la dreptul copilului la protecție împotriva oricăror forme de violență, recomandă:

„Investigarea cazurilor de violență, indiferent dacă sunt raportate de copil, de un reprezentant sau de o parte externă, trebuie să fie efectuată de către profesioniștii competenți care au beneficiat de formare specifică și cuprinzătoare, și necesită o abordare bazată pe drepturile copilului și adaptată copilului. Proceduri de investigare riguroase dar adaptate copilului vor permite să se asigure faptul că violența este identificată în mod corect și vor contribui la furnizarea de dovezi pentru procedurile administrative, civile, penale și de protecție a copilului. [...] În acest scop, toate părțile sunt obligate să solicite opiniile copilului și să le dea ponderea cuvenită.”

ÎN DREPT

Article VI.

Article VII.

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 3 și art. 8 din Convenție

47. În baza art. 3, art. 8 și art. 6 § 1 din Convenție, reclamanta s-a plâns că autoritățile române și-au încălcat obligațiile pozitive de a o proteja împotriva tratamentelor inumane și degradante și de a-i proteja dreptul la respectarea vieții sale private.

48. Curtea reamintește că este responsabilă cu încadrarea juridică a faptelor cauzei și nu se consideră legată de încadrarea pe care le-o atribuie un reclamant. O plângere se caracterizează prin faptele invocate în ea și nu doar prin temeiurile juridice sau argumentele invocate [a se vedea *Guerra*

și alții împotriva Italiei (MC), 19 februarie 1998, pct. 44, *Culegere de hotărâri și decizii 1998-I*). Prin urmare, având în vedere natura și fondul capetelor de cerere formulate de reclamantă în prezenta cauză, Curtea constată că acestea trebuie examinate, în primul rând, în temeiul art. 3 și art. 8 din Convenție (a se vedea *M.C. împotriva Bulgariei*, citată anterior, pct. 148), care în părțile relevante prevăd următoarele:

Art. 3

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

Art. 8

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private [...]

Section VII.01

Section VII.02

A. Cu privire la admisibilitate

49. Curtea constată că prezenta cerere nu este în mod vădit nefondată în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție. De asemenea, constată că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, trebuie să fie declarată admisibilă.

Section VII.03

Section VII.04

B. Cu privire la fond

(a)

(b) 1. *Argumentele părților*

(i)

(ii) a) **Reclamanta**

50. Reclamanta a susținut că legislația și practica din România nu asigură copiilor o protecție efectivă împotriva violului și a abuzului sexual. În special, dat fiind că pentru existența infracțiunii de viol este necesară lipsa consimțământului victimei, reclamanta s-a plâns că, în absența oricăror urme de violență pe corpul său și în urma refuzului autorităților de a considera că atitudinea ei față de incidente era legată de vârsta ei fragedă, i-a fost imposibil să dovedească lipsa consimțământului său. Reclamanta a susținut că existența unei legislații — deschise interpretării — care a permis să se ia în considerare posibilitatea ca o fată de 11 ani să-și fi exprimat consimțământul valabil pentru un act sexual cu un bărbat cu 41 de ani mai bătrân decât ea echivalează cu nerespectarea de către stat a obligației de a lua măsuri pentru protejarea integrității sale și a vieții sale private. Aceasta a mai afirmat că, stabilind la 15 ani vârsta de consimțământ la un act sexual și, în același timp, limitând trimiterea în judecată pentru viol la cazurile în care victimele au opus rezistență, autoritățile au lăsat copiilor o protecție insuficientă împotriva violului.

51. Reclamanta a susținut, în continuare, că cercetările efectuate de autorități în cazul său au fost lipsite de eficiență, din moment ce autoritățile și-au bazat deciziile doar pe declarațiile presupușilor făptuitori și membrii familiilor acestora și au ignorat probe esențiale precum examinarea sa psihiatrică. Nu s-a acordat atenție unor factori importanți, precum vârsta fragedă a reclamantei și vulnerabilitatea sa, și nici aspectelor psihologice speciale ale violului comis asupra unei minore. Reclamanta a subliniat faptul că instanțele naționale au acordat o mai mare importanță certificatului medico-legal care a atestat că reclamanta nu prezenta nicio urmă de violență pe corp și au omis să menționeze măcar constatările examenului psihiatric care a stabilit că aceasta prezenta semne de stres posttraumatic și nu avea capacitatea de a anticipa consecințele actelor sale.

(iii)

(iv) b) **Guvernul**

52. Guvernul a susținut că ancheta a fost temeinică și efectivă. S-au luat toate măsurile posibile pentru a strânge probele necesare și pentru a stabili faptele și, în absența probei „directe” a violului, autoritățile naționale au examinat toate circumstanțele cauzei. Guvernul a mai susținut că, din exemplele de practică internă prezentate, se pot deduce anumite principii generale. În primul rând, atunci când victima este atât de tânără încât este imposibil de stabilit consimțământul său la actul sexual, actul trebuie să fie încadrat ca viol – ca de exemplu în cazurile în care victimele au între 6 și 9 ani. În al doilea rând, atunci când victima nu este atât de tânără încât actul să fie încadrat automat ca viol dar nu a împlinit încă 15 ani și a consimțit la actul sexual, legea prevede că voința sa nu este valabilă din cauza vârstei fragede a victimei și încadrează actul ca infracțiunea de act sexual cu un minor. Instanțele naționale au făcut o distincție între cele două infracțiuni, reținând că trebuie să se stabilească de la caz la caz dacă victima nu s-a apărat sau nu și-a exprimat voința și că este posibil ca o fată de 14 ani să se afle în imposibilitatea de a-și exprima consimțământul, în timp ce o victimă mult mai tânără poate avea posibilitatea de a se apăra și de a-și exprima voința.

53. Guvernul a concluzionat că, chiar dacă dreptul intern nu stabilește cu exactitate o limită de vârstă pentru capacitatea unui minor de a-și exprima consimțământul valabil pentru un act sexual, o

astfel de limită a fost stabilită prin practica clară a instanțelor interne. Mai mult, chiar și la nivel internațional, nu există instrumente obligatorii care stabileau o limită de vârstă.

(c) 2. *Motivarea Curții*

(i)

(ii) a) **Principii generale**

54. Curtea reamintește că obligația înaltelor părți contractante, conform art. 1 din Convenție, de a recunoaște oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Convenție, împreună cu art. 3, obligă statele să ia măsuri destinate să garanteze că persoanele aflate sub jurisdicția lor nu sunt supuse relexelor tratamente, inclusiv relexelor tratamente aplicate de persoane fizice. Aceste măsuri ar trebui să asigure o protecție efectivă, în special, a copiilor și a altor persoane vulnerabile și să includă măsuri rezonabile pentru a preveni relexele tratamente despre care autoritățile au avut sau ar fi trebuit să aibă cunoștință [a se vedea *Z și alții împotriva Regatului Unit* (MC), nr. 29392/95, pct. 73, CEDO 2001-V; *M. și alții împotriva Italiei și Bulgariei*, nr. 40020/03, pct. 99, 31 iulie 2012; *O'Keeffe împotriva Irlandei* (MC), nr. 35810/09, pct. 144, CEDO 2014 (fragmente)].

55. Mai mult decât atât, obligațiile pozitive ale statului sunt inerente și dreptului la respectarea efectivă a vieții private, în conformitate cu art. 8; aceste obligații pot chiar să includă adoptarea de măsuri în sfera relațiilor dintre persoane. Deși alegerea mijloacelor pentru a asigura respectarea art. 8 în domeniul protecției împotriva faptelor persoanelor intră, în principiu, în marja de apreciere a statului, prevenirea efectivă a unor fapte grave precum violul, care implică valori fundamentale și aspecte esențiale ale vieții private, necesită dispoziții eficiente de drept penal. Copiii și alte persoane vulnerabile, în special, au dreptul la o protecție efectivă (a se vedea *C.A.S. și C.S. împotriva României*, nr. 26692/05, pct. 71, 20 martie 2012).

56. În ceea ce privește copiii, care sunt deosebit de vulnerabili, măsurile aplicate de stat pentru a-i proteja împotriva actelor de violență care intră în sfera de aplicare a art. 3 și art. 8 ar trebui să fie eficiente și să includă nu doar măsuri rezonabile pentru a preveni relexele tratamente de care autoritățile au avut sau ar fi trebuit să aibă cunoștință, ci și descurajarea efectivă a unor astfel de încălcări grave ale integrității persoanei (a se vedea *M.P. și alții împotriva Bulgariei*, nr. 22457/08, pct. 108, 15 noiembrie 2011). Astfel de măsuri trebuie să vizeze asigurarea respectării demnității umane și protejarea interesului superior al copilului (a se vedea *C.A.S. și C.S. împotriva României*, citată anterior, pct. 82).

57. În ceea ce privește, mai precis, actele grave precum violul și abuzul sexual asupra copiilor, care implică valori fundamentale și aspecte esențiale ale vieții private, este sarcina statelor membre să asigure existența unor dispoziții de drept penal eficiente (a se vedea *M.C. împotriva Bulgariei*, citată anterior, pct. 153). Această obligație decurge, de asemenea, din instrumente internaționale precum Capitolul VI - „Dreptul penal material” din Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale sau articolele 19 și 34 din Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului (a se vedea *supra*, pct. 38 și 45).

58. În ceea ce privește astfel de acte grave, obligația pozitivă a statului în temeiul art. 3 și art. 8 de a proteja integritatea fizică a persoanei poate fi extinsă, de asemenea, la aspecte legate de eficiența anchetei penale (a se vedea, printre altele, *C.A.S. și C.S. împotriva României*, citată anterior, pct. 72; *M.P. și alții împotriva Bulgariei*, citată anterior, pct. 109–110; și *M.C. împotriva Bulgariei*, citată anterior, pct. 152), precum și posibilitatea de a obține despăgubire și reparație (a se vedea, *mutatis mutandis*, *C.A.S. și C.S. împotriva României*, citată anterior, pct. 72), chiar dacă nu există niciun drept absolut de a obține trimiterea în judecată sau condamnarea unei anumite persoane în cazul în care nu au existat deficiențe din culpă în încercarea de a-i face pe făptuitori să răspundă pentru faptele lor penale [a se vedea, de exemplu, *Brecknell împotriva Regatului Unit*, nr. 32457/04, pct. 64, 27 noiembrie 2007; și *Szula împotriva Regatului Unit* (dec.), nr. 18727/06, 4 ianuarie 2007].

59. Pe baza principiilor de mai sus, Curtea a constatat anterior că statele au o obligație pozitivă, inerentă art. 3 și art. 8 din Convenție, de a adopta dispoziții de drept penal care pedepsesc efectiv violul și de a le aplica în practică în cursul unei anchete și trimiteri în judecată efective (a se vedea *M.C. împotriva Bulgariei*, citată anterior, pct. 153). În plus, în conformitate cu normele și tendințele actuale în materie, obligațiile pozitive ale statelor membre, în temeiul art. 3 și art. 8 din Convenție, trebuie văzute ca necesitând pedepsirea și trimiterea în judecată efectivă a oricărui act sexual neconsimțit, inclusiv în absența rezistenței fizice din partea victimei (*ibidem*, pct. 166).

(iii)

(iv) b) **Aplicarea principiilor sus-menționate în prezenta cauză**

60. Având în vedere cele de mai sus, sarcina Curții este de a examina dacă practica instanțelor interne și aplicarea legislației în discuție în prezenta cauză, cumulate cu presupusele deficiențe ale cercetării penale, au avut sau nu nereguli atât de semnificative încât să constituie o încălcare a obligațiilor pozitive ale statului pârât prevăzute la art. 3 și art. 8 din Convenție (a se vedea *M.C. împotriva Bulgariei*, citată anterior, pct. 167).

61. Problema ridicată în fața Curții este limitată la cele de mai sus. Curtea nu este interesată de acuzațiile de erori sau omisiuni izolate în cadrul cercetării penale. Nu poate înlocui autoritățile naționale în aprecierea faptelor cauzei și nici nu se poate pronunța cu privire la răspunderea penală a presupusului făptuitor (*ibidem.*, pct. 168).

62. Reclamanta a susținut că atitudinea autorităților în cazul ei era înrădăcinată în legislația defectuoasă și practica predominantă constând în a nu face o evaluare a probelor adaptată la context, mai precis în a nu lua în considerare comportamentele specifice vârstei și, în general, în a-i judeca pe făptuitori pentru viol asupra minorilor numai în cazurile în care existau dovezi de rezistență fizică.

63. Curtea observă că art. 197 din Codul penal român nu menționează nicio cerință de rezistență fizică din partea victimei și definește violul într-un mod care nu diferă semnificativ de formularea existentă în legile altor state membre, așa cum le-a descris Curtea în *M.C. împotriva Bulgariei* (citată anterior, pct. 74 și 88-100).

64. Ceea ce este decisiv, prin urmare, este sensul dat de organele de urmărire penală și de instanțe unor termeni precum „constrângere” și „imposibilitatea persoanei de a-și exprima voința” în cazurile în care victima nu a împlinit vârsta de 15 ani, vârsta legală de consimțământ la actul sexual.

65. Curtea observă din exemplele de jurisprudență prezentate de părțile din prezenta cauză că opinia comună în rândul instanțelor române este că, în privința victimei minore, consimțământul la un act sexual se stabilește de la caz la caz. Cu toate acestea, problema se află în practica instanțelor, constând în analizarea existenței consimțământului și dificultățile lor la adoptarea unei abordări adaptate copilului în cadrul examinării faptelor din cauzele de pe rol. Mai precis, majoritatea condamnărilor pentru viol au fost adoptate în cauzele care implică violență (*supra*, pct. 35). Într-un număr semnificativ de cauze, consimțământul victimei la actele sexuale a fost dedus din fapte care aveau mai mult de a face cu reacțiile specifice copiilor față de traume, cum ar fi faptul că victimele nu și-au informat părinții sau nu au țipat după ajutor (*supra*, pct. 33). În mai puțin de jumătate din exemple, judecătorii au dispus examinări psihiatrice sau psihologice ale victimelor pentru a verifica existența capacității lor de a-și exprima consimțământul valabil pentru actele sexuale (*supra*, pct. 33, 35 și 36). În foarte puține dintre cauzele prezentate ca exemple – patru, mai precis – instanțele au considerat că victimele nu ar fi putut exprima un consimțământ valabil din cauza vârstei lor foarte fragede, cuprinse între 6 și 12 ani (a se vedea *supra*, pct. 34). Având în vedere cele de mai sus, nu se poate concluziona că instanțele naționale au creat o practică consacrată și consecventă pentru a face o deosebire clară între cazurile de viol și cele de act sexual cu un minor.

66. Revenind la faptele particulare ale cauzei reclamantei, Curtea observă că autoritățile române s-au confruntat cu două versiuni contradictorii ale evenimentelor și cu puține probe directe. Curtea nu subestimează eforturile depuse de polițiști și procurori în activitatea lor la acest caz.

67. După faza preliminară a cercetării penale, poliția a trimis dosarul cauzei la parchet în vederea continuării urmăririi penale pentru viol. Câteva luni mai târziu, concluziile evaluării psihiatrice a reclamantei, solicitate de poliție, au fost puse la dispoziția procurorului. Raportul a constatat că reclamanta avea dificultăți la anticiparea consecințelor acțiunilor sale și, ca urmare a vârstei sale fragede, insuficient discernământ. Cu toate acestea, în baza declarațiilor inculpatului, ale celorlalți patru făptuitori și ale celor două martore care aveau aproximativ aceeași vârstă ca reclamanta și care erau totodată înrudiți cu toți cu făptuitorul, s-a presupus că reclamanta și-a dat consimțământul la actele sexuale, iar J.V. a fost trimis în judecată doar pentru infracțiunea de act sexual cu un minor.

68. Curtea mai observă că instanțele naționale, mai ales prima instanță și cea de recurs, au confirmat raționamentul procurorului fără a analiza concluziile expertizei psihiatrice dispuse în cursul cercetării preliminare. În plus, fără să explice de ce, instanțele interne au ales să acorde o pondere mai mare declarațiilor date de J.V., F.B., P.B. și A.B. și de cele două martore din familia lor, concluzionând astfel că reclamanta a fost cea care l-a provocat pe J.V. să facă sex cu ea. Ceilalți presupuși făptuitori nu au fost niciodată ascultați în calitate de martori în fața instanțelor și, prin urmare, nu au fost examinate niciodată afirmațiile reclamantei că aceștia au amenințat-o cu bătaia și au amenințat-o cu un cuțit, sau că aceștia ar fi avut un interes să depună în mărturie în favoarea lui J.V. (*supra*, pct. 23 și 25).

69. În plus, instanțele nu au luat deloc în considerare diferența de vârstă dintre reclamantă și J.V. sau evidenta diferență de forță fizică dintre ei. De asemenea, instanțele nu au verificat dacă reclamanta avea motive să îl acuze în mod fals pe J.V. de viol.

70. În plus, instanțele interne nu au demonstrat o abordare adaptată la copil în cadrul examinării faptelor cauzei și i-au atribuit reclamantei fapte care, în realitate, corespundeau posibilei reacții a unui copil la un eveniment stresant, ca de exemplu neinformarea părinților. Această abordare a fost agravată de faptul că instanțele naționale nu au dispus nicio evaluare psihologică pentru a obține o analiză de specialitate a reacțiilor reclamantei din perspectiva vârstei ei și pentru a stabili existența unor posibile consecințe psihologice ale presupusului abuz asupra sa.

71. Astfel, Curtea consideră că autoritățile nu au explorat posibilitățile disponibile pentru a stabili toate circumstanțele specifice și nu au evaluat suficient credibilitatea martorilor care au fost ei înșiși acuzați în prezenta cauză sau erau înrudiți cu cei acuzați.

72. Curtea consideră că, deși în practică poate fi uneori dificil să se demonstreze lipsa consimțământului în absența probei „directe” a violului, cum ar fi urmele de violență sau martorii direcți, autoritățile trebuie totuși să verifice toate faptele și să pronunțe o decizie bazată pe evaluarea tuturor circumstanțelor specifice. Cercetarea penală și constatările acestea trebuie să se axeze pe problema lipsei consimțământului (a se vedea *M.C. împotriva Bulgariei*, citată anterior, pct. 181).

73. Nu s-a procedat așa în cazul reclamantei. În mod similar *M.C. împotriva Bulgariei*, citată anterior, Curtea constată că, și în prezenta cauză, faptul că autoritățile nu au cercetat suficient circumstanțele specifice a fost cauzat de faptul că nu au acordat atenție suficientă, sau chiar deloc, vulnerabilității deosebite a tinerilor și factorilor psihologici speciali implicați în cauze cu violuri asupra minorilor (*ibidem*, pct. 183).

74. Pe scurt, fără a se pronunța cu privire la vinovăția lui J.V., Curtea constată că cercetările făcute în cauza reclamantei și, în special, abordarea urmată de instanțele naționale, în contextul lipsei unei practici naționale consecvente în materie, nu au întrunit cerințele inerente obligațiilor pozitive ale statelor de a aplica efectiv un sistem de drept penal care pedepsește toate formele de viol și abuz sexual asupra copiilor.

75. Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a permite Curții să constate încălcarea obligațiilor pozitive ale statului pârât prevăzute atât la art. 3, cât și la art. 8 din Convenție.

Article VIII.

Article IX.

II. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție

76. Art. 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

Section IX.01

Section IX.02 A. Prejudiciu

77. Reclamanta a solicitat 50 000 euro (EUR) cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral. Diverse documente – ca de exemplu un raport școlar și o evaluare a stării emoționale a reclamantei întocmită de serviciile de protecție a copilului – au fost depuse în susținerea afirmației că agresiunea și urmărirea penală ulterioară i-au provocat reclamantei suferință psihică și i-au afectat negativ rezultatele școlare. Reclamanta a menționat, de asemenea, că suferința ei a fost agravată și mai mult de faptul că a rămas însărcinată în urma abuzului.

78. Guvernul a considerat că suma solicitată este excesivă.

79. Curtea consideră că reclamanta a fost cu siguranță supusă unei suferințe și traume psihice cauzate, cel puțin parțial, de deficiențele abordării autorităților față de prezenta cauză. Pronunțându-se în echitate, Curtea acordă reclamantei 9 000 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral.

Section IX.03

Section IX.04 B. Cheltuieli de judecată

80. Reclamanta a mai solicitat 790 EUR pentru cheltuielile de judecată în fața Curții. Mai precis, 630 EUR [2 860 lei românești (RON)] pentru onorariul avocatului și 160 EUR (720 RON) pentru traduceri. Aceasta a prezentat facturi în justificarea sumelor și un contract încheiat cu avocatul său pentru reprezentarea juridică în fața Curții.

81. Guvernul a declarat că reclamanta nu a prezentat o fișă de pontaj detaliată a pentru a justifica onorariul avocatului său.

82. În conformitate cu jurisprudența Curții, rambursarea cheltuielilor de judecată se acordă în temeiul art. 41 numai în măsura în care s-a stabilit caracterul real, necesar și rezonabil al acestora. De asemenea, cheltuielile de judecată se pot rambursa numai în măsura în care sunt legate de încălcarea constatată [a se vedea *Beyeler împotriva Italiei* (reparație echitabilă) (MC), nr. 33202/96, pct. 27, 28 mai 2002]. În prezenta cauză, având în vedere documentele pe care le deține și criteriile menționate anterior, Curtea consideră că onorariul avocatului nu este excesiv. Prin urmare, acordă reclamantei suma de 790 EUR pentru cheltuielile de judecată.

Section IX.05

Section IX.06 C. Dobânzi moratorii

83. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal, practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

Pentru aceste motive,
în unanimitate,

CURTEA:

1. Declară cererea admisibilă;
2. Hotărăște că a existat o încălcare a obligațiilor pozitive ale statului pârât prevăzute la art. 3 și la art. 8 din Convenție;
3. Hotărăște
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantei, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care trebuie convertite în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății:
 - i) 9 000 EUR (nouă mii de euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral;
 - ii) 790 EUR (șapte sute nouăzeci de euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru cheltuielile de judecată;
 - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
4. Respinge cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 15 martie 2016, în temeiul art. 77 § 2 și art. 77 § 3 din Regulamentul Curții.

PREȘEDINTE,
András Sajó

Grefier,
Françoise Elens-Passos